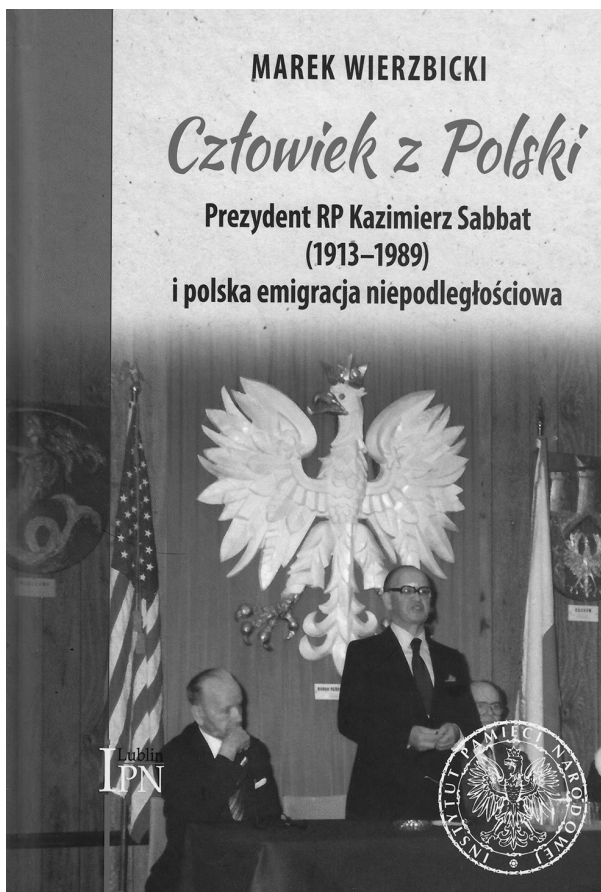

Krzysztof Brzechczyn

O harcerzu, który został prezydentem. Biografia Kazimierza Sabbata

Marek Wierzbicki, *Prezydent RP Kazimierz Sabbat (1913–1998) i polska emigracja niepodległościowa*. Lublin–Warszawa: IPN 2019, ss. 175, ISBN 978-83-8098-636-7.

We wrześniu 1946 r. komunistyczny Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej pozbawił polskiego obywatelstwa generała Władysława Andersa, dowódcy wojsk polskich w bitwie pod Monte Cassino oraz 76 oficerów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Byli wśród nich kawalerowie Orderu Virtuti Militari, uczestnicy wojny 1920 r. i kampanii wrześniowej 1939 r. Zapoczątkowało to wymazywanie z polskiej pamięci historycznej dokonania dwóch pokoleń. Poko-

lenia, które walczyło o sprawę polską na frontach I wojny światowej i zbrojnie walczyło o jej granice w latach 1918–21 oraz tych, którzy się w niej wychowali i walczyli o nią podczas II wojny światowej. Ta wyrwa w świadomości historycznej nie została wypełniona właściwie do dzisiaj, gdyż jak gorzko zauważa w podsumowaniu swojej książki Marek Wierzbicki: „paradoksem jest jednak to, że jego dokonania i zasługi nie upowszechniły się w pamięci społeczeństwa polskiego. Można się o tym przekonać nawet dziś, choć od upadku komunistycznej dyktatury w Polsce minęło niemal 30 lat. Z grona liderów polskiej emigracji niepodległościowej większość Polaków pamięta bowiem jedynie gen. Władysława Andersa i ostatniego prezydenta RP na uchodźstwie Ryszarda Kaczorowskiego. Przyczyn tego stanu rzeczy należy szukać przede wszystkim w polityce władz PRL, które świadomie blokowały napływ informacji o działalności tego segmentu polskiej emigracji po II wojnie światowej, zdając sobie sprawę, że jego działalność podważa porządek polityczny, którego sednem było sowieckie panowanie w Europie Środkowo-Wschodniej. W związku z tym ludzie tacy jak Kazimierz Sabbat pozostawali nieznani w kraju, albo byli przedstawiani jako szkodnicy narodowej sprawy”¹. W Polsce po 1989 r. postać i działalność Sabbata badał przede wszystkim Jacek K. Danel, autor kilku artykułów i obszernej biografii: *Orędownik niepodległości*².

Bogato ilustrowana i przystępnie napisana książka Marka Wierzbickiego dzieli się na pięć rozdziałów: „Młodzieńcze lata (1913–1989)”, „Walka i tułaczka (1939–1945)”, „Na emigracji (1945–1972)”, „Premier uchodźczego rządu (1976–1986)” i „Prezydent RP Kazimierz Sabbat (1986–1989)”, które obejmują wszystkie najważniejsze etapy życia bohatera.

Kazimierz Sabbat urodził się 27 lutego 1913 r. w Bielinach Kapitulnych na Kielecczyźnie. Jego ojciec Ignacy był wiejskim organistą, a matka Franciszka wywodziła się z rodziny Wiącków. Kazimierz miał czworo rodzeństwa: brata Mariana oraz trzy siostry – Helenę, Teresę i Janinę. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Tursku i Ossali. W 1925 r. rozpoczął naukę w gimnazjum w Mielcu gdzie wstąpił do harcerstwa, które stało się przygodą jego życia. W latach 1935–1939 studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas studiów kontynuował działalność harcerską organizując Zrzeszenie Akademickich Kręgów Harcerskich „Kuźnica”. Po agresji Niemiec i Związku Sowieckiego na Polskę, udał się na Węgry skąd pod koniec grudnia przedostał się do Francji. Początkowo otrzymał przydział do marynarki, a później służył w 10 Brygadzie Kawalerii Pancerno-Motorowej dowodzonej przez generała Maczka. Ranny podczas jednej z potyczek w głowę, uciekł ze szpitala dokąd został przetransportowany i 25 czerwca 1940 r. udał się do Wielkiej Brytanii.

¹ M. Wierzbicki *Prezydent RP Kazimierz Sabbat (1913–1998) i polska emigracja niepodległościowa*. Lublin–Warszawa: 2019, s. 141.

² J. K. Danel, *Orędownik niepodległości. Kazimierz Sabbat 1913–1989*. Kraków 2015.

Po zakończeniu II wojny światowej pozostał na emigracji zakładając własną firmę Limba Trading Co. Ltd., która początkowo zajmowała się sprzedażą ubrań i żywności w polskich obozach przesiedleńczych na terenie Wielkiej Brytanii, a później produkcją pościeli i śpiworów. W 1949 r. ożenił się z Anną Sulik, z którą miał trzy córki: Annę (ur. 1950), Jolantę (1952), Alicję (1957) oraz syna Jana Kazimierza (1958). Sabbath działał w polonijnych organizacjach społecznych i kulturalnych oraz był wiceprzewodniczącym Związku Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju. W 1966 r. współorganizował Światowy Zjazd Polski Walczącej, a w 1970 r. – Kongres Nauki i Kultury Polskiej w Wolnym Świecie.

W latach 70. podjął się mediacji pomiędzy dwoma skłóconymi ośrodkami politycznymi, które stały na stanowisku ciągłości przedwojennego państwa polskiego. W 1976 r. objął stanowisko Prezesa Rady Ministrów. W tymże roku był współinicjatorem Funduszu Pomocy Robotnikom przekształconego trzy lata później w Fundusz Pomocy Krajowi. Do końca 1976 r. udało mu się zebrać 6 tys. funtów, a w pierwszej połowie 1977 r. – 26 tys. funtów, które zostały przekazane rodzącej się w kraju opozycji demokratycznej. W 1979 r. Sabbath zorganizował w Londynie Światowy Zjazd Jedności z Walczącym Krajem. Po wprowadzeniu stanu wojennego założył Radę Pomocy dla Uchodźców. Jako premier odwiedzał polonijne środowiska niepodległościowe w różnych krajach świata aktywizując sieć delegatur Rządu w ponad 20 krajach.

Rząd RP na uchodźstwie pomimo skromnych możliwości starał się być również aktywny w sferze działalności międzynarodowej i dyplomatycznej. Z jego inicjatywy przygotowywano memoranda na pohelsińskie sesje przeglądowe, w których oceniano stan realizacji praw człowieka w poszczególnych krajach. W 1980 r. Sabbath przyczynił się do powołania grupy parlamentarzystów brytyjskich „Solidarność z Polską”. W 1980 r. urzędujący prezydent Edward hrabia Raczyński wyznaczył go swoim następcą. Po ustąpieniu Raczyńskiego, 8 kwietnia 1986 r. Sabbath uroczyście objął urząd Prezydenta RP. W trakcie swojej prezydentury odwiedził ośrodki polonijne w USA i Australii, a w maju 1989 r. został przyjęty na audiencji prywatnej przez papieża Jana Pawła II. Trzeba dodać, że funkcję tę sprawował społecznie bez pobierania pensji. Zmarł nagle – wskutek zawału serca – 19 lipca 1989 roku gdy dowiedział się o wyborze przez sejm kontraktowy Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta PRL.

Sejm RP w dniu 19 lipca 2019 r. – w 30 rocznicę jego śmierci – przyjął uchwałę upamiętniającą jego postać i wyrażając uznanie dla jego „wybitnych zasług dla ojczyzny”. W pełni to potwierdza książka Marka Wierzbickiego, w której w kompetentny i rzeczowy sposób została przedstawiona postać przedostatniego Prezydenta RP i jego działalność na rzecz Polski.

WOLNI I SOLIDARNI

MIEDZY IDEA A PRAKTYKA

Kwartalnik Społeczno-Polityczny

LATO 2023 nr 2

Wolni i Solidarni
Między Ideą a Praktyką
Kwartalnik Społeczno-Polityczny
Lato 2023 nr 2

ISSN 2956-6150

© Copyright by Fundacja OTACZAJ BLASKIEM

Redaguje zespół:

Krzysztof Brzechczyn (redaktor naczelny)
David Darchiashvili, Paweł Falicki, Jerzy Żurko

Adres Redakcji:

redakcja@czasopismo-wis.pl
www.czasopismo-wis.pl

Wydawca:

Fundacja OTACZAJ BLASKIEM
Zawieprzicka 8L, 20-228 LUBLIN
www.otaczajblaskiem.pl

Wpłata co najmniej 80 PLN na cele statutowe na rachunek
Fundacji OTACZAJ BLASKIEM

PL43 1020 3176 0000 5402 0277 9163

gwarantuje otrzymanie czterech kolejnych numerów
kwartalnika w roku 2023.

W komentarzu do przelewu prosimy podać adres wysyłki.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych
oraz zastrzega sobie prawo skracania tekstów
i opatrywania ich własnymi tytułami.

Projekt okładki: KRUMIR Mirosław Kruk

Druk: www.alfgraf.com.pl

Spis treści

Od redakcji	5
-------------------	---

Fakty i komentarze

Krzysztof Brzechczyn, <i>Hymn globalnego populizmu czy ostrzeżenie przed groźbą totalitaryzacji? Przypadek „Rich Men North of Richmond” Olivera Anthony’ego</i>	7
Paweł Falicki, <i>Bańki informacyjne z pogranicza rozrywki i socjologii</i>	12
Oliver Anthony, <i>Rich Men North of Richmond</i>	16
Sławomir Magała, <i>Digitalna nadbudowa kultury czyli sieci polskiej wyobraźni</i>	18

Polska – ale jaka?

„Wizerunek Polski w światowej infosferze. Stan obecny i postulaty”. Zapis debaty z udziałem Zdzisława Krasnodębskiego, Grzegorza Lewickiego i Małgorzaty Samojedny	27
--	----

Rosja i Europa Środkowa

Krzysztof Brzechczyn, <i>Mitteleuropa, Trójmorze czy Międzymorze?</i> <i>W poszukiwaniu miejsca Polski w Europie Środkowej</i>	64
Liuba Krupnyk, <i>Nie tylko Prigożyn. Wpływ subkultury więziennej</i> <i>na kształtowanie postaw społeczeństwa rosyjskiego</i>	78
David Darchiashvili, <i>Upadek rosyjskiego Matrixu:</i> <i>pożegnanie z imperializmem</i>	92

Historia najnowsza

„Dlaczego Wielkopolska była Wandą?” <i>Rozmowa z dr. Marcinem Jurkiem</i>	110
--	-----

Recenzje i omówienia

Iwo Greczko, <i>O duchowym stanie dzisiejszej Europy</i>	115
Grzegorz Klonowski, <i>Solidarność Walcząca: działalność opozycyjna</i> <i>i myśl polityczna</i>	123
Krzysztof Brzechczyn, <i>O harcerzu, który został prezydentem.</i> <i>Biografia Kazimierza Sabbata</i>	130

Table of Content, Abstracts and Keywords

<i>Table of Content, Abstracts and Keywords of „Kwartalnik Społeczno-Polityczny</i> <i>Wolni i Solidarni. Między Ideą a Praktyką”,</i> <i>no. 2, summer 2023</i>	133
--	-----